

Sverigefinländarnas delegations uttalande jubileumsplenum år 2020

Sverigefinnarna är den största nationella minoriteten i Sverige och i Norden. Sverigefinländarnas delegation (delegationen) har i 20 år verkat för att synliggöra den nationella minoritetens rättigheter och majoritetens skyldigheter samt för att sprida kunskap om sverigefinnarna.

Aktuella utredningar för den nationella minoriteten sverigefinnarna är:

Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60), *Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering* (SOU 2017:91) och *Högre växel i minoritetspolitiken - Stärkt samordning och uppföljning* (SOU 2020:27). Sverigefinländarnas delegation ser mycket positivt på det handlingsprogram och förslag som ovanstående utredningar och Institutet för språk och folkminnen tagit fram - i synnerhet på förslaget om stärkt finansiering till kommuner och huvudmän som satsar på tvåspråkig utbildning (Ku2019/01339/CSM).

Utifrån ovanstående utredningar vill vi särskilt lyfta följande:

1. Sverige bör möjliggöra fortlevnaden av det nationella minoritetsspråket genom en obruten utbildningskedja på finska

I dagsläget bär den nationella minoriteten ansvaret för undervisningen i och på finska. Detta ansvarstagande sker genom de sverigefinska friskolorna. Sverigefinska skolor är underfinansierade och med de förslag som utredningen *En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning* (SOU 2020:28), i brist på ett minoritetsperspektiv föreslår, skulle den sverigefinska och tvåspråkiga utbildningen riskera att slås ut. Den nationella minoriteten sverigefinnar behöver stärkta rättigheter inom utbildning. Detta innebär aktiva åtgärder inom det svenska skolväsendet. De sverigefinska friskolorna och kommunerna som vill bedriva tvåspråkig undervisning behöver tilläggsfinansiering.

2. Sverige bör respektera språk som mänsklig rättighet och språk bör också inkluderas som diskrimineringsgrund

Attityden gentemot det finska språket i Sverige har förändrats i positiv riktning under de senaste decennierna. Ett antal dokumenterade språkförbud och anmälningar till Skolinspektionen talar sitt tydliga språk om att mycket arbete kvarstår. Synen på det finska språket behöver förändras så att finskan ses som en rättighet och resurs. Det faktum att språk är en mänsklig rättighet måste få genomslag och vi ser det vara av stor vikt att språk upptas som en diskrimineringsgrund.

3. Finskspråkig personal

Den nationella minoritetens och kommunernas behov av minoritetsspråkig personal, i synnerhet när det gäller äldreomsorgen, är stort och behöver långsiktiga satsningar och lösningar.

Det behövs kompetensutvecklingsinsatser i finska även för yrkesverksam personal i offentlig sektor t.ex. inom äldreomsorgen och sjukvården. Dessa utbildningsinsatser kan ske till exempel genom den redan etablerade vuxenutbildningen.

De språkliga revitaliseringsinsatserna är fortfarande bristfälliga. Lärarutbildningen behöver utvecklas så att olika åldersgruppers språkliga behov i förskolan, förskoleklassen och grundskolan samt gymnasieskolan blir tillgodosedda.

4. Språkcentrum för finska

Delegationen poängterar att etableringen av språkcentrum för det finska språket och kulturen är viktigt. Finskan i Sverige behöver flera initiativ: revitaliserande och statushöjande åtgärder, resurser, stöd och strukturer för att möjliggöra dess utveckling i praktiken. Språkcentrum skulle på sikt kunna höja språkets status och bidra till kulturens och språkets överlevnad och utveckling.

Både majoriteten och minoriteten behöver få möjligheter till att utveckla och fördjupa sina kunskaper om den nationella minoriteten och dess kultur.

Sverigefinländarnas delegation stöder ambitionsnivån som uttryckts i ovannämnda utredningar. Samtidigt behöver vi betona att åtgärderna som föreslås kräver utökade resurser. De utmaningar vi lyft fram i detta uttalande är därför sådana vi känner oro över och som behöver omedelbara satsningar.

En sverigefinsk framtid bidrar utan tvekan till ett mer resursstarkt, nyanserat och mångsidigt Sverige. Mänskliga rättigheter behöver bemötas. Jubilarer, denna tjuugoåring, varken vilar eller kommer att få vila på lagrarna. Sverige behöver sitt minoritetsperspektiv och minoriteten är en del av Sverige och den svenska kulturen. Sverigefinländarnas delegation ser fram emot att få ta del av än större kliv inom minoritetspolitiken för sverigefinnars och Sveriges bästa.

Sverigefinländarnas delegation jubileumsplenum, Stockholm 2020-10-11

Arbetsutskott enligt uppdrag,

Heli Lindström, kontakt: helilindstrom@hotmail.com

Elina Majakari, kontakt: elina@axevalla.fhsk.se

Markus Marttila, kontakt: marttila.markus@gmail.com

Petra Palkio